Viite: VNS 4/2022 vp, VNS 6/2022 vp ja VNS 7/2022 vp

Valtioneuvoston selonteot: Keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelma Kohti hiilineutraalia yhteiskuntaa 2035, Hiilineutraali Suomi 2035 – kansallinen ilmasto- ja energiastrategia sekä maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma

Lähienergialiiton asiantuntijalausunto

Suomen lähienergialiitto kiittää talousvaliokuntaa mahdollisuudesta antaa lausunto.

Suomen Lähienergialiiton tavoite on tehdä hajautetun uusiutuvan energian tuottamisesta ja hyödyntämisestä mahdollisimman vaivatonta. Kokonaisuutena selonteot ovat kannatettavia.

Suomen uusiutuvan energian tavoitteiden täyttäminen ja Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan vaativat jatkuvia investointeja tuotantokapasiteetin rakentamiseen. Tämä on mahdollista ainoastaan, kun investoijat voivat luottaa Suomen kannustavaan investointiympäristöön, tavoitteiden saavuttamista tukevaan sääntelyyn ja sujuviin lupamenettelyihin. Tärkeä elementti investointiympäristön kilpailukyvyssä on energiaverotus. Energiaverotuksen ennakoitavuuden pitää parantua ja sen pitää huomioida eri teknologioiden kehitysvaihe. Näin myös verotus ohjaa energiainvestoinnit puhtaisiin ratkaisuihin.

Erityisesti Suomen näkökulmasta on tärkeää puhua muustakin kuin sähköstä ja muistaa lämmityksen suuri rooli meidän energiankulutuksessa. Lämmön tuotanto on tehokkainta mahdollisimman lähellä lämmitettävää kohdetta. Nykyinen hajautettu lämmitysjärjestelmä tukee siirtymistä hiilineutraaliin yhteiskuntaan - kun hyödynnetään laajasti monipuolisia, puhtaita lämmönlähteitä.

Jotta Suomen tavoite hiilineutraali 2035 saavutetaan, pitää julkinen tuki ja kannustus kohdistua pääosin nopeisiin ja pienten askelten toimenpiteisiin. Sen sijaan, että valtaosa tuesta ja toimenpiteistä kohdennettaisiin pitkän aikavälin muutoksiin, kuten vetyyn ja pienydinvoimaan. Näin parannetaan, nopeiden päästövähennysten lisäksi, lyhyellä aikavälillä energiaomavaraisuutta ja huoltovarmuutta.

Lähienergialiitto haluaa erikseen lausua: Hiilineutraali Suomi 2035 – kansallinen ilmasto- ja energiastrategia

- Energiamurros etenee ainoastaan kaikkien toimijoiden - yksityiset henkilöt, yrityksen, maatilat, julkinen sektori - investointien kautta. Niiden toteutuminen vaatii luottamusta investointiympäristön ennustettavuuteen. Tässä yhteydessä on toivottava, että on olemassa parlamentaarinen konsensus vuosiin 2030 ja 2035 asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta. Ja että tämä säilyy koko 2020-luvun ajan.

- Ilmastonmuutoksen torjunnassa päästöjen vähennykseen, uusiutuvan energian käytön lisäämiseen ja energiatehokkuuden lisääminen vaatii kansalaisten laajan hyväksynnän. Tämän toteutumisessa yksi tehokas keino on mahdollistaa yhteisöjen muodostaminen, jolloin yhteishankinnat laajentavan monien mahdollisuuksia osallistua energiamurrokseen. Nyt valmistelussa oleva TEM:n energiayhteisötyöryhmän ehdotusten toimeenpano pitää tapahtua seuraavalla hallituskaudella.
- politiikkaskenaarioiden uusiutuvan energian tuotantoarviot vuodelle 2030 eivät heijasta tätä hetkeä. Energiaomavaraisuuden kasvattaminen ja arvioita suuremmat investoinnit uusiutuvan energian tuotantoon - erityisesti tuulivoimaan ja lämpöpumppuihin, pitäisi heijastua skenaarioiden tuotantoarvioissa huomattavasti suurempina energiamäärinä.

Lähienergialiitto haluaa erikseen lausua: Keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelma Kohti hiilineutraalia yhteiskuntaa 2035

- Lausunnon kohteena oleva suunnitelma on kattava ja kuvatut tavoitteet ovat kannatettavia. Suomen Lähienergialiiton mielestä nyt on siirryttävä suunnittelusta suunnitelman toimeenpanoon. Vain näin voidaan todentaa ja seurata suunniteltujen toimien todelliset vaikutukset. Ainoastaan nopea toimeenpano mahdollistaa korjaavien toimenpiteiden suunnittelun ja toteutuksen varsin lyhyen aikajänteen sisällä.
- Julkisten hankintojen suurta potentiaalia ei ole pystytty hyödyntämään läheskään riittävässä määrin energiamurroksen läpivientiin. Hankintalain pitäisi velvoittaa ottamaan ilmastovaikutukset jokaiseen hankintaan. Hyvänä esimerkkinä tarvittavia uudistuksia varten on laki ajoneuvojen energia- ja ympäristövaikutusten huomioon ottamisesta julkisissa hankinnoissa.
- Tulisija tulisi olla pakollinen varalämmönlähde jokaisessa pientalossa. Puu on uusiutuvaa energiaa, hiilineutraali lämmönlähde ja vähentää huippukulutuksen aikana sähkönkäyttöä.

Lähienergialiitto haluaa erikseen lausua: maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma

- Suomen hiilinielujen kasvattaminen ja luonnon monimuotoisuuden varmistaminen ovat tärkeitä, mutta uusiutuvan energian tuottamiseen tarvitaan maa-alaa. Kun haetaan parasta sijoituspaikkaa - ja siten kustannustehokkainta ratkaisua - joudutaan toisinaan käyttämään metsämaata. On syytä huomioida, että yleensä kyseinen metsäala on jo talousmetsää.
- selontekoon olisi toivottavaa lisätä kannatettavaksi maankäyttötavaksi uusiutuvan energian tuotantolaitosten vaatima maa-ala. Tätä puoltaa se, että esim. aurinko-/tuulivoimala kompensoi hyvin nopeasti puiden kaatamisesta johtuvan hiilinielun pienenemisen.

Lähienergialiitto kannattaa hajautettua uusiutuvan energian tuotantoa ja uusien teknologioiden markkinoille tuloa edistäviä toimenpiteitä, joita nämä selonteot edistävät. Vienti pitää Suomen puhtaan energian edelläkävijä brändiä yllä. Vientiin tähtäävien puhtaan energian yritysten toimintaedellytyksiä parannetaan investointimahdollisuuksia lisäämällä.

Lisätietoja

Toiminnanjohtaja Tapio Tuomi, puh. 040 568 7351, tapio(at)lahienergia.org